

In particular in ISCE higher education is represented by four skill levels – the fifth, the sixth, the seventh and the eighth, where the sixth level it's a bachelor, the seventh – a master, and the eighth – Ph.D. The classification gives a detailed list of criteria, required for admission to the educational program of a particular level, and requirements for successful completion of training for each of these levels. A similar division is contained in the draft of National Standard Classification of Education, posted on the website of the Ministry of Education and Science of Ukraine, but still not officially approved.

With regard to the project «Tuning», in its section «Law» among the special competence of future lawyers as the first there is the ability to communicate in the native and foreign languages, using the necessary terminology in their field. The acquisition of this competence is a prerequisite for learning for Bachelor and Master students. The article draws attention to the fact that Educational-qualification description (EQD) which specifically and clearly describes career prospects and the profile of future lawyers is an important and far the only document on the level of higher education in Ukraine. As an example, there is given EQD of National Academy of Internal Affairs, which is one of the universities that trains specialists in law, and which EQD is approved by the Ministry of Education and Science of Ukraine. There is also mentioned the need for development of higher education industry standard in law in which the requirements for lawyers from the state and global partnership have to be summarized.

Key words: *competence, qualification, level of education, area of education, law, lawyer.*

УДК 378:336.225

Т. В. Пілюгіна

Національний університет державної
податкової служби України

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ У СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ

У статті проаналізовано виникнення й розвиток іншомовної підготовки майбутніх фахівців фіскальної сфери; схарактеризовано педагогічні аспекти використання іноземної мови у процесі формування іншомовної компетентності таких службовців, що є необхідним компонентом їх повноцінної професійної підготовки. Визначено, що її становлення відбувалось у межах шести історичних періодів, зумовлених взаємодією економічних, політичних і соціокультурних факторів. Зазначено, що на кожному етапі з'являлися структурні компоненти: поява програм навчання в коледжах гуманітарних наук з їх орієнтацією на широку загальну освіту у перший період; виникнення коледжів із прикладних наук у другий період; поява найбільших приватних і державних університетів у третій період; значне збільшення кількості вищих навчальних закладів з різноманітною фаховою підготовкою у четвертий, п'ятий і шостий періоди.

Ключові слова: *іншомовна освіта, становлення, розвиток, професійна підготовка, фіскальний службовець, ретроспективний аналіз, період.*

Постановка проблеми. Працівники фіскальної служби є одними з найдавніших державних службовців у світі. Їх збирачі завжди були освіченими особами, які стягували несплачені збори з людей і корпорацій. Вони згадуються у Біблії як явище, звичне для суспільства, що існувало близько 3,5 тисяч років тому. Процес становлення і розвитку професійного іншомовного спілкування таких фахівців ми розглядаємо як особливу

міжособистісну професійну взаємодію у сфері інформаційно-пізнавального контакту, яка передбачає взаємообмін інформацією з урахуванням можливостей пізнавального та емоційного впливів на співрозмовника, що відбувається за певних історичних явищ.

Аналіз актуальних досліджень. Гуманітаризація вищої освіти, зокрема іншомовна підготовка майбутніх фахівців різних галузей, ураховуючи фіскальну, привернули інтерес багатьох дослідників до подій і явищ, що спонукали до її виникнення, становлення й розвитку. Цю проблематику вивчали І. Е. Артеменко (підготовка податкових службовців), Я. М. Бельмаз (підготовка викладачів вищої школи), С. В. Бурдіна (підготовка магістрів управління освітою), О. В. Вощевська (підготовка інженерів-аграрників), Н. М. Гайдук (підготовка соціальних працівників), В. Ю. Ільїна (підготовка економістів), С. М. Романова (підготовка фахівців технічного профілю), О. О. Романовський (підготовка підприємців) та ін.

Мета статті. Ураховуючи актуальність означеної проблеми та її недостатню розробленість, метою нашого дослідження є вивчення становлення іншомовної освіти майбутніх працівників фіскальної служби в часовій послідовності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було застосовано такі методи, як хронологічний аналіз, який дозволив розглянути становлення іншомовної освіти в часовій послідовності та діахронний аналіз, що застосовано для дослідження якісних показників формування іншомовної комунікативної компетентності фіскальних службовців у межах історичних періодів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз історичних джерел дозволив простежити становлення іншомовної освіти майбутніх фіскальних службовців і виокремити шість основних періодів її розвитку в межах здобуття вищої податкової освіти, зумовлених взаємодією економічних, політичних і соціокультурних факторів. До числа основних переламних подій, що відбувалися протягом них ми віднесли: заснування у світі перших коледжів у колоніальні часи із закладенням підвалин іншомовної підготовки в межах економічної та юридичної освіти (1636–1776 рр.); розвиток іншомовної освіти з подальшим удосконаленням вивчення податкової справи після введення загальної публічної освіти, прийняття Білля про права людини (1776–1862 рр.); відкриття ленд-грант університетів за ініціативи Закону Морріла; початок діяльності професійних податкових організацій як ініціаторів і розповсюджувачів ідей податкової освіти (1862–1913 рр.); виникнення професії податкового службовця; розмежування двох напрямів його діяльності – економічного та юридичного і, як результат, оформленням трьох акредитованих податкових професій – зареєстрованого агента, дипломованого незалежного бухгалтера й повіреного (1913–1950-ті рр.); використання електронно-обчислювальної техніки у сфері іншомовної освіти

за професійним спрямуванням; розроблення стандартів податкової справи та освіти; поява магістерських програм професійної підготовки з податкової справи (1950–1990-ті рр.); початок інтеграційних процесів у світовій економіці, що спричинило швидке поширення високих технологій і розповсюдження інформації, появу нових компетенцій у структурі кваліфікаційних вимог і зміни в освітніх стандартах у галузі оподаткування (з 1990-х рр. і донині).

У перший період вищі навчальні заклади відігравали значну роль у житті Європи. Класичні і сучасні мови були серед основних предметів поряд із філософією, теологією, історією, логікою, риторикою, математикою, комерцією, управлінням, медициною, юриспруденцією та економікою.

Розвиток торгівлі, ремісництва й фермерства призвів до вдосконалення податкової системи та посилення ролі іншомовної освіти під час вивчення фіскальної справи, ще не виокремленої в окрему професію [2, 15–61].

Початок другого періоду (1776–1862 рр.) позначено введенням загальної публічної освіти. Швидкий розвиток капіталістичної економіки та покращення економічного положення країн, активне освоєння нових земель завдяки постійній міграції людей, які отримали можливість стати самостійними фермерами, установами та стягнення державних податків (переважно, на власність), мита і зборів викликало потребу у професійному навчанні податковій справі, зокрема – іноземним мовам. Так, їй стало приділятися ще більше уваги: її частка у складі предметів економіко-юридичної галузі розширилася, набувши ознак професійності.

Прийняття Білля про права людини (1791 р.) закріпило права та свободи громадян на навчання, а також гарантії їх реалізації, що спричинило в країні освітнє та культурне піднесення. Це, у свою чергу, ще більше впливало на поглиблення університетського вивчення іноземних мов у межах вивчення податкової справи, почав розроблятися науковий підхід до її різноманітних аспектів.

Третій період (1862–1913 рр.) розвитку вищої податкової освіти ознаменувався зміцненням цілісності провідних держав та їх впливових позицій на світовій арені.

Економічне піднесення стимулювало появу у країнах найбільших вищих навчальних закладів. Продовжував свій розвиток і економіко-юридичний напрям університетської освіти та мовної підготовки за професійним спрямуванням, який характеризувався її науково-теоретичним становленням і розгортанням професійної податкової практики, до якої спонукала поява діяльності професійних податкових асоціацій.

У зв'язку з потребою фірм у фахівцях, які володіли науковим підходом до управління в кінці XIX століття з'явилися прототипи сучасних магістерських програм із податкової справи, у яких одним з основних предметів були іноземні мови.

Критеріями визнання професійної діяльності фіскальних службовців стали наявність структурованої підготовки в навчальних закладах, сертифікація фахівців у професійних асоціаціях, розробка кодексів професійної етики, надання ліцензій на виконання робіт та знання іноземних мов на професійному рівні.

Четвертий період (1913–1950-ті рр.) розвитку іншомовної освіти характеризувався ускладненням світових податкових систем. Розвиток великого бізнесу у 20-ті рр. ХХ століття призвів до виникнення великої кількості професійних і напівпрофесійних організацій, які надавали всі види податкових послуг. Серед них вирізнялися дві групи – повірених (фахівців з юриспруденції) і дипломованих незалежних бухгалтерів, які довго вважалися головними податковими радниками. Такі обставини спонукали до виникнення необхідності конкретизації професійної підготовки з податкової справи, що в подальшому послужило її розгалуженню за спеціалізаціями податковий аудит і податкове право. Це, у свою чергу, вплинуло на створення програм з іноземних мов за напрямками «Податковий аудит» і «Податкове право» [4].

Повоєнний період позначено майже неперервним економічним зростанням, створенням електронно-обчислювальної техніки та космічних технологій і підвищенням життєвого рівня більшості громадян. Основні податкові фірми почали розвивати свої можливості за допомогою появи нових інформаційних технологій. Напрями своєї діяльності вони назвали «послугами з менеджменту», «консультативними послугами з менеджменту» або «адміністративними послугами». Нова ера розпочалася з перфокарти й перфострічки, які використовувалися для зберігання інформації, а в середині 1950-х років ХХ століття відбулося створення електронно-обчислювальної техніки. Такі явища ознаменували початок п'ятого періоду (1950–1990-ті рр.) розвитку іншомовної підготовки під час здобуття податкової освіти, що позначилося на розвиткові прогресивних форм і методів навчання на податкових факультетах [3].

У 60–70 роки ХХ ст. у світі на перший план виступає компенсаторно-адаптивна функція освіти, тобто її здатність допомогати дорослим ліквідувати недоліки, пов'язані зі «старінням» раніше отриманих знань. У цей час у країнах з'являється термін «період напіврозпаду компетентності» [69, 78], що запозичений з ядерної фізики та вказує на певний період часу з моменту закінчення ВНЗ, коли з появою нової науково-технічної інформації компетентність фахівців знижується на 50 %.

У 1962 році на конференції з проблем освіти дорослих в Оттаві (Канада) було визначено основний напрям розвитку освіти дорослих. Вона стала розглядатися як неперервна, тобто та, що триває впродовж усього життя. Саме з того моменту ідея такої освіти, зокрема іншомовної, стає провідною на багатьох конференціях із проблем освіти. У 1978 році у США

та країнах Західної Європи було прийнято «Акт про неперервну освіту» («Lifelong Learning Act»), згідно з яким вона розумілася як програма, послуга, проект, що призначається для задоволення потреб громадян в освіті, які постійно змінюються.

У зв'язку з цим, університети і коледжі почали активно розширювати мережу магістерських програм з оподаткування, створюючи зручні умови для навчання уже працюючих професіоналів. У межах цих програм володіння фахівцями іноземними мовами стало однією з основних вимог.

З 90-х років починається шостий період (з 1990-х рр. і донині) розвитку іншомовної освіти в суспільстві, основною характеристикою якого, починаючи з кінця ХХ століття й до сьогодні, є висока швидкість змін, які надають людям більше шансів і вибору [1]. У цей час спостерігається широке розповсюдження навчальних програм з іноземних мов за професійним спрямуванням, що пояснюється популярністю професії податкового службовця.

Новітній період розвитку податкової освіти отримує найбільший виклик від сучасного глобалізованого світу, який диктує вищим навчальним закладам необхідність як ніколи раніше демонструвати високу здатність до змін задля постійної модернізації змісту, форм і методів навчання студентів, які, у свою чергу, самостійно його організують.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, проаналізовані історичні документи дозволяють виділити шість періодів розвитку іншомовної освіти за фіскальним спрямуванням, чому сприяли висвітлені політичні, економічні та соціокультурні фактори. На кожному етапі з'являлися структурні компоненти, що і сьогодні характеризують складну систему університетської іншомовної освіти, а саме: поява програм навчання в коледжах гуманітарних наук з їх орієнтацією на широку загальну освіту в перший період; виникнення коледжів із прикладних наук у другий період; поява найбільших приватних і державних університетів у третій період; значне збільшення кількості вищих навчальних закладів із різноманітною фаховою підготовкою в четвертий, п'ятий і шостий періоди.

Виникнення й розробка нових освітніх ідей закріплювалися законодавчими актами, за допомогою яких професійна іншомовна підготовка еволюціонувала на основі ідей демократії, рівності, доступності й неперервності.

Зважаючи на отримані результати дослідження даної проблеми вважаємо доцільним вивчити моделі формування іншомовної професійної компетентності у вищих навчальних закладах на сучасному етапі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Customer Account Data Engine [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Customer_Account_Data_Engine.
2. Haigh T. Inventing information systems. The systems men and the computer, 1950–1968 / T. Haigh // Business History Review. – 2001. – № 75 (1). – P. 15–61.

3. Return preparer review [Електронний ресурс] / Rev. 12-2009. – Cat.Num. 54419. – 2009. – Режим доступу :

www.irs.gov.

4. Zeff S. How the U.S. Accounting Profession Got Where It Is Today: Part I [Електронний ресурс] / S. Zeff // Accounting Horizons. – Sarasota : American Accounting Association, 2003. – Vol. 17. – Режим доступу :

<http://www.questia.com/googleScholar.qst?docId=5002561382>.

РЕЗЮМЕ

Пилюгина Т. В. Ретроспективный анализ становления иноязычного образования будущих работников фискальной службы в мировой практике.

В статье проанализировано возникновение и развитие иноязычной подготовки будущих специалистов фискальной сферы; охарактеризованы педагогические аспекты использования иностранного языка в процессе формирования иноязычной компетентности таких служащих, которая является необходимым компонентом их полноценной профессиональной подготовки. Определено, что ее становление происходило в пределах шести исторических периодов, обусловленных взаимодействием экономических, политических и социокультурных факторов. Отмечено, что на каждом этапе появлялись структурные компоненты: появление программ обучения в колледжах гуманитарных наук с их ориентацией на широкое общее образование в первый период; возникновения колледжей прикладных наук во второй период; появление крупнейших частных и государственных университетов в третий период; значительное увеличение количества высших учебных заведений с разнообразной профессиональной подготовкой в четвертый, пятый и шестой периоды.

Ключевые слова: иноязычное образование, становление, развитие, профессиональная подготовка, фискальный служащий, ретроспективный анализ, период.

SUMMARY

Piliugina T. Retrospective analysis of fiscal service officers' foreign language education formation in the world experience.

This paper examines the emergence and development of future fiscal officers' foreign language training; the pedagogical aspects of using foreign language in the process of such employees' foreign language competence formation, which is a necessary component of their complete professional training, are characterized. It is determined that its formation has being occurred within six historical periods, due to the interaction of economic, political and cultural factors.

Historical and pedagogical analysis of special literature has revealed the peculiarities of the fiscal officers' foreign language training establishment evolution. It is singled out six stages of its development due to the interaction of political, economic and cultural factors. The major turning events that took place during these periods include: establishment of the first colleges in colonial times with laying the foundations of language training, which was studied as an important part along with the economic and legal subjects (1636–1776); the development of professional education with further improvement of language training after the acquisition of ideas of Thomas Jefferson about the general public education introduction, the adoption of the Bill of Human Rights (1776–1862); the opening of land-grant universities after Morrill Law initiative; the beginning of professional tax organizations activities as initiators and distributors of tax education ideas (1862–1913); the fiscal officer profession occurrence; the separation between the two directions of its activities – economic, legal and, as a result, the design of three accredited tax professionals – enrolled agent, independent

certified accountant and attorney (1913–1950); the use of computer technology in the field of taxation; the development of fiscal education standards; the appearance of master programs in tax professional training (1950–1990); the beginning of integration processes in the global economy, causing rapid spread of high technology and information dissemination, the emergence of new competencies in the structure of the qualification requirements and changes in educational standards in the field of taxation (from 1990's till nowadays).

Taking into consideration the results of the study of this problem, it is appropriate to examine the model of formation of foreign language professional competence in higher education at the present stage.

Key words: *foreign language education, formation, development, professional training, fiscal officer, retrospective analysis, period.*

УДК 378. 011. 3 – 057 : 574

М. М. Скиба

Інститут вищої освіти НАПН України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Мета статті – проаналізувати досвід екологічної підготовки майбутніх учителів біології в США, Великій Британії, Німеччині, Білорусі та Росії. За допомогою порівняльного аналізу навчальних планів університетів з'ясовано їх екологічне наповнення. Зроблено висновки про екологізацію навчально-виховного процесу ВНЗ через включення екологічного матеріалу до різних навчальних дисциплін, упровадження окремих екологічних дисциплін і різноманітних спецкурсів еколого-педагогічного спрямування, останні характерні для університетів США. Перспективним для наукових досліджень є аналіз змісту теоретичної екологічної підготовки майбутніх учителів біології в Україні, США та Європі, його порівняльний аналіз.

Ключові слова: *екологізація, вища освіта, зарубіжний досвід, дисципліни еколого-педагогічного спрямування, екологічна підготовка, учителі біології, екологічна діяльність, навчальні плани.*

Постановка проблеми. Сучасний ритм і стиль життя диктує потребу в екологізації мислення, людської діяльності, професійної зокрема. Завдання сучасної вищої школи – не стільки сформуванню у студентів теоретичні екологічні знання, скільки виховати культуру взаємовідносин із довкіллям, виробити стійкі екологічні переконання. Саме тому необхідною є система підготовки й перепідготовки кадрів для здійснення як обов'язкової, так і додаткової, зокрема позашкільної, екологічної освіти.

Вимоги, що ставляться до підготовки вчителя, педагогічна діяльність якого безпосередньо буде пов'язана з реалізацією завдань екологічної освіти й виховання у школі, передбачають наявність у нього глибоких наукових знань з екології та методики її викладання, уміння працювати з науковою і методичною літературою, самостійно виконувати наукові дослідження з екології, педагогіки та психології, організовувати та проводити природоохоронну роботу й виховні заходи екологічного спрямування.

Аналіз актуальних досліджень. Проблемі екологічної освіти присвячена низка праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Так,